

15.6.2018

Valtiovarainministeri
Petteri Orpo

(valtiovarainministerio@vm.fi)

LAUSUNTO METSÄERÄN JAKO-OSUUDEN PERUSTEIDEN MUUTTAMISESTA

Valtiovarainministeriö on pyytänyt verkkosivuillaan lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi verontilityslain 5 a ja 13 §:n muuttamisesta. Kyseiset lainkohdat liittyvät kuntien yhteisöveron metsävero-osuuden jakamiseen. Lain on tarkoitus tulla voimaan siten, että sitä sovellettaisiin vuoden 2019 alusta lähtien.

Itä-Lapin kuntayhtymä pitää tärkeänä, että metsäerän jako-osuuksia päivitetään. Uudistus pitää tehdä kuitenkin siten, että metsävaltaiset pohjoisen kunnat saavat asianmukaisen kompensaation alueelta hakattavien metsien tuotosta.

Metsäerän jako-osuus muuttui radikaalisti kun pinta-alaverotuksesta siirryttiin pois. Esimerkiksi Savukosken kunta oli tuolloin suurimpia häviäjiä. Käytännössä tämä tarkoitti, että Metsähallituksen Savukoskella tekemien hakkuiden tuotoista noin 90 prosenttia siirretään tulonsiirtona Etelä-Suomeen. Savukoskelta lähtee vuosittain rahaa laskennallisesti suojelualueet mukaan luettuna 8,5 miljoonaa euroa ja suojelualueet pois-luettuna 7,5 miljoonaa euroa. Valtion tulouttamat vuosittaiset kantorahatulot ovat olleet näin ollen noin vajaa 10 prosenttia kunnasta lähtevän metsäerän määrästä. Metsähallituksen vuotuiset hakkuut Savukoskella ovat 230 000 kiintokuution luokkaa. Kunnan yhteisöverotuotosta kantorahatulojen osuus on viime vuosina vaihdellut 700 000-760 000 euron välillä. Metsäerä on Savukosken yksipuolisen tulorakenteen vuoksi poikkeuksellisen merkittävä kunnalle, metsäerän osuus on 90 prosenttia kunnan koko yhteisöverotuloista. Kantorahatuloja uudistus toisi kunnalle 60 000-70 000 euroa lisää. Asukasta kohden tämä tekee noin 62 euroa. Asukaskohtainen tuloutus näyttää suurelta, mutta reilun tuhannen asukkaan kunnassa absoluuttinen summa jää auttamatta liian pieneksi.

Uudessa mallissa metsäerän tuloutuksen jakopohjana on tarkoitus käyttää keskimääräistä maakunnallista bruttokantorahatuloa jaettuna kunnan metsähehtaareilla. Laajoissa maakunnissa keskimääräinen bruttokantorahatulon määrä on huono mittari haettaessa sopivaa mallia metsäerän jako-osuuden perusteeksi. Malli ei ota huomioon, että Lappi vastaa kooltaan kolmannelta Suomen pinta-alasta ja metsän kasvu ja siten myös tuotto vaihtelevat tästä syystä huomattavasti maakunnan eri osissa. Lisäksi metsänkasvuun vaikuttavat mikroilmastolliset olosuhteet. Hyvää suunnittelussa muutoksessa on se, että suojelumaat on huomioitu metsäerän tuloutuksessa. Tämä on kuitenkin valitettavasti esityksen ainoa konkreettinen parannus nykytilaan verrattuna.

Itä-Lapin alueen kuntiin, jossa on runsaasti suojelualueita kuten Savukoski, ei uudistuksen jälkeenkään tuloutuisi takaisin edes kymmentä prosenttia kunnasta lähtevien metsävarojen ja suojelualueiden tuotosta. Uusi laskentamalli ei tuo olennaista parannusta nykytilaan, käytännössä voimakas tulonsiirto pohjoisesta etelään jatkuu.

Ei ole tarkoituksenmukaista, että luonnonsuojeluhehtaarit arvostetaan samalla kaavalla kuin talousmetsät. Luonnonsuojelualueiden laskennallinen tuotto on nykyisellään talousmetsämaata suurempi, koska luonnonsuojeluarvot ovat yhteiskunnassamme entistä tärkeämpiä. Luonnonsuojeluhehtaarit tulee arvostaa vähintään kaksinkertaisena metsätalousmaan tuottoon verrattuna metsäerää laskettaessa.

Valtiovarainministeriön virkamiehet olivat valmistelleet hyvän esityksen metsäerän jako-osuuden muuttamisesta jo syyskuksi 2016. Esimerkiksi Savukosken kunta oli saamassa metsäerää lisää 500 000 euroa, jolloin metsäerä olisi noussut 1,2 miljoonaan euroon. Vaikka tämäkään summa ei olisi ollut vielä oikeudenmukainen, olisi se kuitenkin ollut selkeä parannus nykytilaan.

Metsäerän tuloutusperusteeksi tulee valita yksinkertainen ja selkeä malli. Itä-Lapin kuntayhtymä esittää, että mallin pohjana käytetään prosentuaalista tuloutusta, jossa kunnan alueella tehtävien hakkuiden nettotuloista tuloutetaan 25 prosenttia takaisin sijaintikuntaan. Tällöin oikeudenmukaisuus toteutuu ja pohjoisen metsävaltaiset kunnat säilyttävät elinmahdollisuutensa. Samalla Metsähallituksen toiminta alueella säilyttää sosiaalisen toimilupansa.

Metsäerän kohdalla tasaus on kestäättömän jyrkkä eikä suunniteltu muutos tuo mainittavaa parannusta nykymalliin. Lakiesitys on palautettava valmisteluun ja korjattava siten, että saadaan todellinen positiivinen muutos nykytilaan.

ITÄ-LAPIN KUNTAYHTYMÄ

Annika Kostamo
yhtymähallituksen pj.

Dina Solatie
kehittämispäällikkö